

Karta ewidencyjna obiektu grobownictwa wojennego

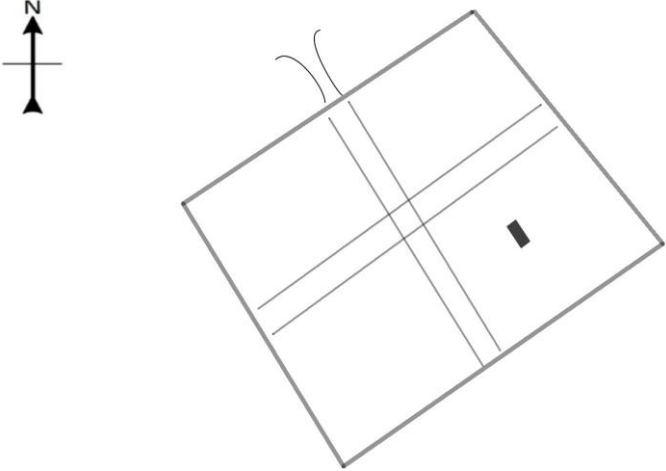
Gmina: GNIEZNO

Nr ewidencyjny: 3003032_1

Rodzaj obiektu ¹	Nazwa obiektu		Miejscowość	
GRÓB ZBIOROWY	GRÓB POLAKÓW POMORDOWANYCH PRZEZ NIEMCÓW W 1939 r.		ZDZIECHOWA	
Zdjęcie – widok ogólny	Kategoria	II woja światowa		
			Adres województwo / powiat / gmina	
			ulica / lokalizacja opisowa	Północno – wschodnia część wsi
			Właściciel / zarządca terenu / działka nr	Parafia rzymskokatolicka pw. NMP Nieustającej Pomocy w Zdziechowie /300303_2.0033.37
			Kwaterna, rząd / ewent. lokalizacja opisowa	W głębi cmentarza, za krzyżem po lewej stronie. Rząd - 5, grób – 5 GPS: 52°35'54.2"N 17°33'56.7"E (52.598389, 17.565750)
			Podstawowa informacja o pochowanych	Polacy, mieszkańcy Zdziechowej i okolicznych wsi rozstrzelani przez Niemców w Zdziechowej w dniach 10-11 września 1939 r.
			Datowanie	Nagrobek wystawiony w 2022 r,
			Forma ochrony	GRÓB WOJENNY
			Wymiary (szer., głęb., wys.)	Pomnik nagrobny: 86 cm x 176 cm x 107 cm Stela: 52 cm x 90 cm
Material	Granit			

¹

cmentarz wojenny / kwaterna wojenna / mogiła zbiorowa / grób indywidualny....

Szkic sytuacyjny		Opis obiektu i inskrypcje	
		<p>Wzór nagrobka zgodny ze wzorem przyjętym do oznaczenia pochówków wojennych w Wielkopolsce.</p> <p>Inskrypcja:</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 10px; text-align: center;"> <p>GRÓB WOJENNY</p> <p>W TYM MIEJSCU SPOCZYWAJĄ OFIARY ZBRODNI HITLEROWSKIEJ</p> <p>ZAMORDOWANI W ZDZIECHOWIE DNIA 10 WRZEŚNIA 1939 ROKU</p> <p><i>IMIONA WASZE NIEZNANE PAMIĘĆ O WAS NIEŚMIERTELNA</i></p> <p>+</p> </div>	
Stan zachowania i najważniejsze postulaty konserwatorskie	Bibliografia	Dane dot. osób pochowanych, okoliczności śmierci, pierwotnego miejsca pochówku; historia obiektu itp.	
<p>Wykonane w 2020 r. badanie georadarowe pola uprawnego (pierwotne miejsce pochówku) oraz zrealizowana w 2022 r. ekshumacja i wystawienie pomnika zostały sfinansowane z budżetu Wojewody Wielkopolskiego.</p> <p>Pierwotna płyta nagrobna wystawiona w tym miejscu w 1985 r. wykonana była z lastrico.</p>	<p>Archiwum Państwowe w Poznaniu, <i>Polski Czerwony Krzyż. Zarząd Wojewódzki w Poznaniu</i>, sygn. 333. Maria Wardzyńska, <i>Był rok 1939. Operacja niemieckiej policji bezpieczeństwa w Polsce Intelligenzaktion</i>. IPN Warszawa 2009 r. Rada Pamięci Pomników Walk i Męczeństwa, <i>Przewodnik po upamiętnionych miejscach walk i męczeństwa lata wojny 1939 - 1945</i>. <i>Wniosek o wpis do ewidencji grobów weteranów walk o wolność i niepodległość (nr sprawy PS-VI.5230.135.2019.5)</i> <i>Porozumienie z dnia 18.08.2020 r. oraz z dnia 13.04.2022 r. w sprawie powierzenia obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych (Dz. U. WW. z 2020 r. poz. 6445, Dz. U. WW. z 2022 r. poz. 3401) + rozliczenia.</i></p>	<p>W dniach 10 - 11 września 1939 r. doszło do rozstrzelania mieszkańców Zdziechowej oraz okolicznych wsi. Źródła podają, że na polu gdzie dokonano egzekucji zabito 17 – 24 osób. W 1982 r. ekshumowano część szczątków ofiar i w uroczystości w dniu 20 czerwca 82 r. odbył się uroczysty pogrzeb. W 1985 r. Gmina ustawiła w tym miejscu pomnik nagrobny.</p> <p>Z inicjatywy ks. proboszcza Pawła Gronowskiego – przy współpracy Wojewody Wielkopolskiego, Gminy Gniezno oraz Instytutu Pamięci Narodowej narodziła się idea dokończenia ekshumacji z pierwotnego miejsca pochówku. W 2020 r. Wojewoda przekazał środki finansowe gminie Gniezno na wykonanie specjalistycznych badań georadarowych, na podstawie których w 2022 r. dokonano ekshumacji i pochówku szczątków na cmentarzu oraz ustawienia nowego pomnika nagrobego.</p>	
Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data, podpis):	09.01.2020 r. Bartosz Biegała / Aktualizacja 11.04.2023 r. BB/		